

Khái lược về thất bại của thị trường

Phần I: Độc quyền

Khung phân tích thất bại của thị trường

- Định nghĩa nó là gì.
- Giải thích vì sao nó là một thất bại của thị trường.
 - Chính là tính phi hiệu quả của thị trường và thể hiện qua hai điểm chủ yếu :
 - Gây ra tổn thất vô ích hay phúc lợi xã hội không lớn nhất
 - Thị trường chỉ có hàng xấu hoặc không tồn tại.
- Giải pháp khắc phục.
 - Giải pháp của tư nhân
 - Giải pháp của chính phủ

Độc quyền bán là gì?

1. Một người bán – Nhiều người mua
2. Một sản phẩm (không có sản phẩm **thay thế** gần)
3. Có rào cản ngăn các DN khác gia nhập ngành

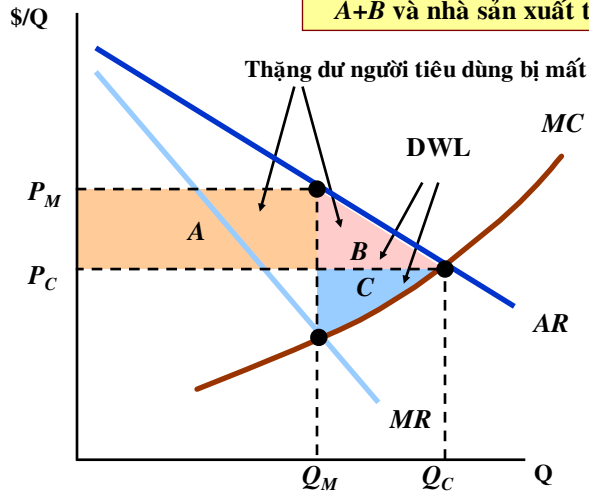
Nguồn gốc của độc quyền bán

Để có độc quyền, phải tồn tại rào cản gia nhập ngành

- Kinh tế: Lợi thế theo quy mô (dẫn tới độc quyền tự nhiên)
- Pháp lý:
 - Quyền sở hữu trí tuệ (patent, copyrights)
 - Sự cho phép của chính phủ (thường là sự hợp thức hóa độc quyền tự nhiên hoặc là để phục vụ các mục tiêu của nhà nước)
- Kỹ thuật: Ngoại tác mạng lưới (network externality)
 - Lợi ích của một sản phẩm/dịch vụ tăng khi số người sử dụng tăng
 - Ví dụ: Windows vs. Apple, điện thoại v.v.

Tổn thất phúc lợi xã hội do độc quyền bán

Do giá cao hơn, người tiêu dùng mất $A+B$ và nhà sản xuất thu được $A-C$.

10.1.2011

Đặng Văn Thanh – Vũ Thành Tự Anh

5

Tổn thất phúc lợi xã hội do độc quyền bán

- Giá cả độc quyền (P_M) cao hơn giá cạnh tranh (P_C) hoặc chi phí biên (MC)
 - Sản lượng độc quyền thấp hơn sản lượng có tính cạnh tranh. ($Q_M < Q_C$)
 - Giá cao làm cho nhà độc quyền có lợi nhuận vượt trội từ việc chiếm giữ thặng dư của người tiêu dùng
 - Sức mạnh độc quyền bán gây ra tổn thất vô ích
- Tổng quát: Sử dụng nguồn lực kém hiệu quả (quá ít)

Mục đích kiểm soát độc quyền

- Giá độc quyền thấp hơn, gần với giá cạnh tranh (P_C) hoặc chi phí biên (MC)
- Gia tăng sản lượng đến Q_C
- Điều tiết lợi nhuận vượt trội của độc quyền để chi dùng chung cho xã hội.
- Giảm tổn thất vô ích

Tổng quát: Sử dụng nguồn lực hiệu quả hơn

10.1.2011

Đặng Văn Thanh – Vũ Thành Tự Anh

7

Biện pháp kiểm soát độc quyền

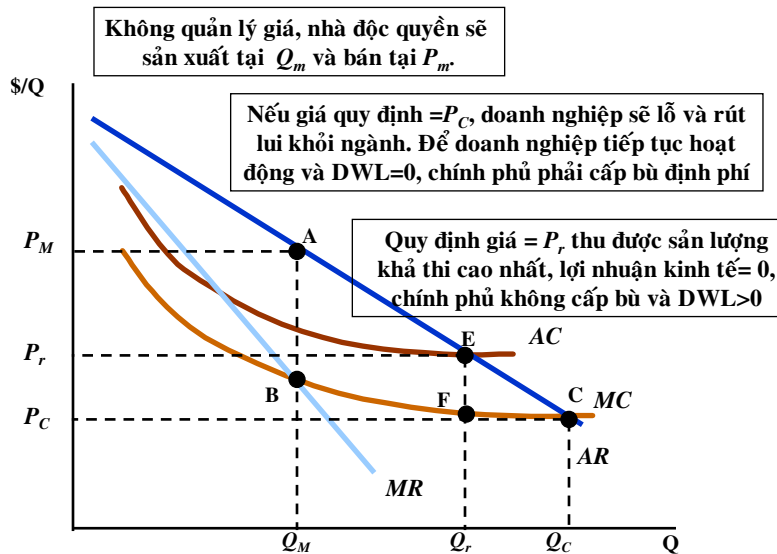
- Quy định giá tối đa
- Điều tiết thuế
- Luật chống độc quyền (Luật cạnh tranh)

10.1.2011

Đặng Văn Thanh – Vũ Thành Tự Anh

8

Quy định giá đối với độc quyền tự nhiên

Điều tiết độc quyền bằng chính sách thuế

- Thuế trực thu, phúc lợi xã hội tăng hay giảm? Ai là người chịu thuế?
- Thuế gián thu, phúc lợi xã hội tăng hay giảm? Ai là người chịu thuế?
- Từ đó rút ra kết luận:
 - Ngành nào nên điều tiết bằng thuế?
 - Ngành nào nên quản lý giá tối đa?